

*Дмитриченко Д.Д., студент 4 курсу
Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського
Буга О.І., кандидат педагогічних наук,
старший викладач Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця
e-mail: buga-o@meta.ua*

Навчання майбутніх учителів трудового навчання та технологій економічних понять

***Анотація.** У статті досліджується економічна культура й економічне виховання студентів й навчання майбутніх учителів економічних понять для подальшої роботи з учнями.*

***Ключові слова:** економічна культура, економічне виховання, економічні знання.*

***Abstract.** In the article an economic culture and economic education of students and studies of future teachers of economic concepts are investigated for further work with students.*

***Keywords:** economic culture, economic education, economic knowledge.*

Постановка наукової проблеми. Розбудова суспільно-економічного життя України здійснюється вже не один рік. Здавалося би, життя повинно було навчити і сім'ю, і школу, і ВНЗ щодо питання економічного виховання підростаючого покоління.

Спеціальні дослідження переконують, що нашій молоді властива низька економічна культура. Молоді люди уявляють економіку як необмежене поле споживчого ринку, на якому здійснюються прості бізнес-операції, пов'язані з купівлею-продажем. Але наше суспільство йде до цивілізованого етапу ринкового простору з його розвиненою інфраструктурою, коли будуть потрібні особливі вміння й навички для спілкування між людьми на виробництві, в банку, в крамниці, під час влаштування на роботу.

Короткий аналіз досліджень проблеми. Відомо, що дослідженням проблеми економічного виховання молоді опікуються представники різних галузей знань: філософи вивчають гносеологічний аспект економічного виховання (В. Андрущенко, В. Куценко, В. Шинкарук); економісти розглядають економічне виховання як істотний фактор формування економічного мислення особистості (Л.Пономарьов, В. Попов); психологи розглядають проблеми економічної психології (Л. Божович, Г.Костюк, К. Платонов); педагоги досліджують зміст і методику економічної освіти й виховання школярів (А. Аменд, Р. Мачулка, А. Нісімчук, І. Сасова, П. Шемякін, О. Шпак).

Виклад основного матеріалу. Серед наявних праць педагогів мало наукових публікацій, які б розкривали систему підготовки майбутніх вчителів трудового навчання та технологій до економічного виховання учнів у процесі вивчення предметів цього циклу та у позакласній роботі (М. Вильотник, В. Дідух, С. Лукаш, М. Свіржевський).

Недостатнє вивчення цього питання педагогічною наукою дозволяє констатувати, що сучасна професійна підготовка студентів за спеціальністю «Трудове навчання та технології» не задовольняє належною мірою потреби, пов'язаної з підготовкою учнів до життя та діяльності в складних економічних умовах сьогодення.

Отже, метою статті є виявлення шляхів формування в майбутніх учителів економічних понять з тим, щоб вони мали змогу в подальшій роботі здійснювати економічне виховання учнів. Основні завдання такі: вивчення рівня економічної підготовки студентів з метою виявлення тієї бази економічних знань, умінь та навичок, на основі якої формується зміст підготовки майбутнього вчителя трудового навчання та технологій; розроблення системи підготовки майбутніх учителів до засвоєння економічних понять.

В системі економічного виховання школярів недостатньо використовуються потенційні можливості предметів технологічного циклу, а найслабкішим місцем в економічній підготовці випускників є недостатня їхня практична підготовка, оскільки одержані на уроках економічні знання не знаходили свого практичного застосування. Зрозуміло, що на такій економічній основі складно формувати в майбутнього вчителя трудового навчання та технологій систему економічних понять, щоб він був здатний здійснювати економічне виховання під час своєї професійної діяльності. У процесі дослідження було виявлено, що підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій немає цілеспрямованого характеру, а здійснюється в загальній системі їхньої підготовки до навчально-виховної роботи в школі. В цьому плані певну роль відіграють предмети соціально-гуманітарного, психолого-педагогічного та професійного циклу, залежно від закладених у них потенційних можливостей. Певні можливості для компенсування виявлених прогалин в економічній підготовці студентів закладені в курсі «Економіка». Сучасне економічне мислення формується під впливом вивчення таких структурованих фундаментальних проблем економічної науки: загальні основи економічного розвитку; мікроекономіка; макроекономіка; світове господарство; історія економічної думки.

Сьогоднішні програми і навчальні посібники недостатньо орієнтують майбутнього вчителя до здійснення економічного виховання учнів у процесі навчально-виховної діяльності. У цьому плані варті уваги думки авторів посібників з педагогіки, які з'явилися уже у час розбудови нашої держави на засадах ринкової економіки. Так, у посібнику «Теорія і практика українського національного виховання», академік М. Стельмахович у розділі «Трудове навчання» [1, с. 104-109] ставить ряд запитань, які мають на увазі елементарну економічну підготовку молодших школярів, зокрема,

формування техніко-технологічних та економічних знань, практичних умінь та навичок, необхідних для залучення учнів до продуктивної праці та оволодіння певною професією; ознайомлення учнів з основами ринкової економіки, різними формами господарської діяльності. Серед останніх видань посібник М. Фіцули «Педагогіка», у якому чітко визначені завдання, зміст і методика економічного виховання учнівської молоді. В цьому посібнику пропонується розкривати такі ідеї: економіка розкривається на базі сучасної науки і техніки – вона має бути рентабельною й ефективною; учасник економічної сфери життя має осмислювати свою діяльність у масштабах конкретного виробництва [2, с. 290-295].

До недоліків економічної підготовки майбутніх учителів взагалі та вчителів трудового навчання та технологій зокрема, варто віднести й те, що у ВНЗ їх не знайомлять з проблемами економіки освіти. Адже фахівець в галузі освіти, на думку О. Шпака, повинен вміти не лише аналізувати результати своєї трудової діяльності, але й раціонально спрямовувати свою діяльність на досягнення найвищих показників, розуміти, від чого залежить її якісний результат, розуміти і вмотивувати своє прагнення до постійного самовдосконалення. Майбутні вчителі мають вміти проектувати життєві доходи індивідууму залежно від рівня здобутої освіти. Ось чому повноцінна професійна підготовка студентів є неможливою без вивчення ними такої спеціалізованої дисципліни, як «Економіка» [3, с. 174].

Висновки. Отже, аналіз діяльності викладачів і студентів засвідчує, що для належного виконання майбутніми вчителями трудового навчання та технологій функцій, пов'язаних з економічним вихованням учнів, їх певним чином треба готувати під час викладання дисциплін навчального плану. Подальші пошуки означеної проблеми треба здійснювати в напрямі розроблення методичних прийомів і засобів навчання для використання під час лекцій, семінарських і практичних занять.

Список використаних джерел:

1. Стельмахович М. Г. Теорія і практика українського національного виховання: посібник для вчителя початкових класів та студентів педагогічних факультетів. – Івано-Франківськ, 1996. – 180 с.
2. Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів ВНЗ. – Київ, Видавничий центр «Академія», 2000. – 546 с.
3. Шпак О. Т. Економічна підготовка педагогічних кадрів в системі безперервної освіти. – К.: Четверта хвиля, 2000. – 352 с.